Uitspraak Commissie van Beroep 2019-047 d.d. 12 december 2019
(mr. W.J.J. Los, voorzitter, J.C.H. Kars AAG CERA, mr. G.C.C. Lewin, mr. E.E. van Tuyll van Serooskerken-Röell, F.R. Valkenburg AAG RBA, leden en mr. H.C. Dobbelaar-ten Cate, secretaris)

Samenvatting

Spaarrekening eigen woning (SEW) zonder de fiscaal toegestane optie om bij overlijden van een van de betrokken echtelieden diens aandeel in het opgebouwde en nog op te bouwen spaartegoed door te schuiven naar de overblijvende rekeninghouder. De bank is niet gehouden om aan Consument toe te staan de aan zijn overleden echtgenote toe te rekenen helft van de maandelijkse spaarinleg in de SEW voort te zetten; het feit dat de bank abusievelijk gedurende bijna vijf jaar is voortgegaan met het bijschrijven van de oorspronkelijke (dubbele) inleg maakt dit niet anders.

Klik hier voor de uitspraak bij de Geschillencommissie

1. De procedure in beroep

1.1 Bij een op 2 mei 2019 gedateerd beroepschrift met bijlagen heeft de Bank bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening (verder: de Commissie van Beroep) beroep ingesteld tegen een uitspraak van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening (verder: de Geschillencommissie) van 26 maart 2019 (dossiernummer [nummer], gepubliceerd onder nummer 2019-212).

1.2 Consument heeft een op 4 juli 2019 gedateerd verweerschrift met bijlagen ingediend.

1.3 De mondelinge behandeling van dit beroep heeft plaatsgehad op 30 september 2019. Partijen zijn aldaar verschenen. Zij hebben hun standpunt toegelicht en vragen van de Commissie van Beroep beantwoord. Beide partijen hebben een pleitnota overgelegd.

2. De procedure bij de Geschillencommissie

Voor het verloop van de procedure bij de Geschillencommissie verwijst de Commissie van Beroep naar de uitspraak van de Geschillencommissie van 26 maart 2019.

3. Feiten

3.1 De Commissie van Beroep gaat uit van de feiten die de Geschillencommissie heeft vermeld in het bindend advies onder 2.1 tot en met 2.7. De feiten zijn niet betwist en worden voor zover relevant aangevuld met enkele andere feiten die tussen partijen vaststaan. Kort gezegd gaat het om het volgende.

3.2 In april 2012 heeft Consument samen met zijn echtgenote een hypothecaire geldlening overgesloten bij de Bank. Dit betrof een zogenoemde Rabo OpbouwHypotheek.

3.3 De hypothecaire geldlening kende een hoofdsom van € 303.000,-.
In de offerte werd een Rabo OpbouwSpaarrekening (hierna ook: ROS) aangeboden, waarover een rentepercentage van 4,7% door de Bank vergoed werd. Fiscaal gezien betrof dit een Spaarrekening Eigen Woning (hierna: SEW) met een looptijd van 154 maanden. Aan het einde van die looptijd zou een bedrag van € 74.816,74 zijn gespaard en op de hypothecaire geldlening worden afgelost.

3.4 In de Overeenkomst Rabo OpbouwSpaarrekening is onder het kopje ***Wat gebeurt er bij overlijden?*** het volgende opgenomen:

Overlijdt één van u beiden? Dan moet de ander ons dat zo snel mogelijk laten weten. De langstlevende rekeninghouder moet dan:
- de helft van het geld dat op het moment van overlijden op de Rabo OpbouwSpaarrekening staat, gebruiken om het leningdeel van de Rabo OpbouwHypotheek voor een deel terug te betalen.

Wat gebeurt er met de rekening?
Tekent u deze overeenkomst? Dan draagt ieder van u uw rechtsverhouding met ons uit deze overeenkomst, over aan de ander. Dit geldt alleen als u overlijdt. Ieder van u neemt deze overdracht aan. Dit noemen wij 'contractsoverneming'. Wij geven toestemming voor deze contractsoverneming. Horen wij van het overlijden van één van u? Dan zetten wij de rekening op naam van de langstlevende rekeninghouder. En alleen deze rekeninghouder heeft dan alle rechten en verplichtingen uit deze overeenkomst. De erfgenamen van de overledene hebben geen rechten en verplichtingen uit deze overeenkomst.

Wat geldt voor de langstlevende rekeninghouder?
Vanaf het moment van overlijden moet de langstlevende rekeninghouder op de Rabo OpbouwSpaarrekening de spaarinleg inleggen. De langstlevende rekeninghouder legt vanaf dan de helft in van de spaarinleg die op dat moment geldt. De andere afspraken, zoals de duur van de inleg, de aflosdatum veranderen niet. Maar wij passen wel het eindspaarbedrag aan. Wij halveren het eindspaarbedrag dat op dat moment geldt.

3.5 Op de Rabo OpbouwHypotheek en Rabo OpbouwSpaarrekening zijn, voor zover hier relevant, de Algemene voorwaarden voor particuliere leningen van de Rabobank 2011 ("Algemene Voorwaarden") van toepassing.

3.6 In de Algemene Voorwaarden staat in artikel 23, onder c, het volgende:

Wat geldt voor het leningdeel van een Rabo Opbouwhypotheek
[…]
c Overlijdt een rekeninghouder van de Rabo OpbouwSpaarrekening of Rabo OpbouwEffectenrekening? Dan moet u ons dat meteen laten weten. Dan moet het tegoed of een deel daarvan gebruikt worden om een deel van het leningdeel terug te betalen. Dat deel van het leningdeel is dan direct opeisbaar. Dat betekent dat dat deel meteen aan ons moet worden terugbetaald.

3.7 Op 20 oktober 2012 is de echtgenote van Consument overleden.

3.8 De Bank heeft de helft van het in de Rabo OpbouwSpaarrekening opgebouwde kapitaal afgelost op de hypothecaire geldlening.

4. Klacht en uitspraak Geschillencommissie

Consument vorderde in eerste instantie van de Bank schadevergoeding ten bedrage van € 45.000,-, zijnde dit het beloop van de schade die hij stelt te lijden "door het niet toepassen van het doorschuiven van een SEW tegoed langstlevende". Hij stelt zich op het standpunt dat de Bank in de gegeven omstandigheden gehouden was hem de optie te bieden van het voortzetten van de fiscaal gunstige opbouwmogelijkheid van kapitaal via de ROS ook voor zover het het aandeel van zijn overleden echtgenote betrof en dat de Bank door dit niet te doen de op haar rustende zorgplicht jegens hem heeft geschonden.

De Geschillencommissie heeft het standpunt van Consument gehonoreerd en hem, rekening houdend met het voordeel dat hij door het aflossen van een deel van de hypothecaire lening genoot, een schadevergoeding van € 11.523,- toegekend. De Geschillencommissie overwoog daartoe, kort samengevat, dat de weigering van de Bank om de ROS geheel op naam van alleen Consument voort te zetten, gelet op de betrokken belangen over en weer, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar (als bedoeld in artikel 6:248 lid 2 BW) moet worden geacht.

De Geschillencommissie heeft het door de Bank aan haar gerichte verzoek om tegen de uitspraak beroep te mogen instellen toegewezen, op de voet van artikel 5.2 van het Reglement van de Commissie van Beroep financiële dienstverlening zoals dat ten tijde van de uitspraak gold (thans artikel 2.2 sub a).

5. Beoordeling van het beroep

5.1 Het geschil van partijen betreft, voor zover in beroep nog van belang, de vraag of de Bank gehouden is om aan Consument toe te staan de aan zijn overleden echtgenote toe te rekenen helft van de maandelijkse spaarinleg in de ROS (na haar overlijden) voort te zetten, ondanks dat de Bank bij het aangaan van de contractuele relatie met Consument en zijn echtgenote ervoor heeft gekozen om de (fiscaal gunstige) doorschuifoptie niet aan te bieden. In zijn verweerschrift in beroep licht Consument toe dat zijn klacht geen betrekking heeft op het aanwenden van de helft van het spaartegoed zoals dat vóór het overlijden van zijn echtgenote was opgebouwd ter aflossing van de hypothecaire geldlening (zoals de Geschillencommissie heeft aangenomen).

5.2 De Commissie van Beroep verwerpt het betoog van Consument voor zover dat inhoudt dat de Bank niet voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de consequenties van het overlijden van zijn echtgenote voor de (gezamenlijke) ROS zouden zijn. In de hierboven onder 3.4 geciteerde passage uit de overeenkomst valt duidelijk te lezen, niet alleen dat de helft van het op het moment van overlijden opgebouwde spaartegoed moet worden

gebruikt om op de hypothecaire geldlening af te lossen, maar tevens dat de spaarinleg vanaf dat moment wordt gehalveerd en daarmee ook het op te bouwen eindspaarbedrag.

5.3 Als uitgangspunt geldt dat het de Bank vrij staat haar beleid met betrekking de inhoud van de door aangeboden producten te kiezen en dat zij haar contractspartij ook mag houden aan hetgeen zij met deze ter zake overeengekomen is.
De Bank heeft aangevoerd dat zij bij de ontwikkeling en het op de markt brengen van de door haar aangeboden ROS (die als het om twee rekeninghouders gaat, fiscaal moet worden gezien als twee SEW's), er bewust voor gekozen heeft om de optie van het doorschuiven van het spaartegoed van de overledene en diens aandeel in de verdere opbouw daarvan niet aan te bieden, ondanks het feit dat de doorschuifmogelijkheid op grond van de geldende fiscale regelgeving is toegestaan. Zij stelt dat deze keuze is gemaakt om mogelijke problemen van fiscale en erfrechtelijke aard - en extra werk voor de Bank als gevolg daarvan - te vermijden en heeft een en ander in haar beroepschrift aan de hand van voorbeelden gemotiveerd toegelicht.

5.4 Consument heeft de ROS in deze vorm destijds aanvaard. Zeker in het licht van de hierboven genoemde (op zichzelf reële) belangen van de Bank, valt niet in te zien dat deze op grond van een jegens Consument in acht te nemen zorgplicht of op grond van het bepaalde in artikel 6:248 BW gehouden is om hem de hier besproken doorschuif-mogelijkheid voor zover het de spaarinleg betreft alsnog te bieden.

5.5 Aan het voorgaande doet niet af dat de Bank gedurende een periode van bijna vijf jaar is voortgegaan met het overboeken van de (dubbele) spaarinleg zoals die bij leven van de echtgenote van Consument gold. Niet in geschil is dat Consument in ieder geval op 22 februari 2013 ervan op de hoogte is geraakt dat de helft van het op de ROS opgebouwde kapitaal is afgelost op de hypothecaire geldlening. Gelet op de hiervoor besproken inhoud van de overeenkomst moet Consument in redelijkheid hebben begrepen dat een en ander meebracht dat ook de maandelijkse spaarinleg diende te worden gehalveerd en dat het feit dat de Bank dat niet heeft doorgevoerd op een vergissing berustte. Ook indien hij, zoals hij stelt, de brief van 20 maart 2013 van de Bank (bijlage 2 bij het beroepschrift) niet heeft ontvangen, valt, gelet op de duidelijke tekst van de overeenkomst op dit punt, niet in te zien dat hij erop heeft mogen vertrouwen dat de Bank hem daarmee alsnog de mogelijkheid bood om het aandeel in de ROS van zijn overleden echtgenote te continueren.
De Bank heeft de overgeboekte extra spaarinleg dan ook terecht teruggestort op de betaalrekening van Consument. De Commissie van Beroep verwerpt het betoog dat de Bank hiermee enige jegens Consument in acht te nemen bijzondere zorgplicht schond.

5.6 Dit brengt mee dat er onvoldoende grond is om de Bank als schadeplichtig jegens Consument aan te merken en dat de vordering van Consument derhalve niet toewijsbaar is. Gelet hierop kan het advies van de Geschillencommissie niet in stand kan blijven. De Bank heeft te kennen gegeven geen aanspraak te zullen maken op terugbetaling van het door de Geschillencommissie toegewezen bedrag. Voorts heeft de Bank toegezegd een bijdrage van ten hoogste € 5.000,- te betalen in de kosten van Consument voor juridische bijstand in beroep, mits de kosten worden gestaafd met een factuur en specificatie. Nu het

beroep is opengesteld op de voet van artikel 5.2 Reglement Commissie van beroep (oud) bestaat voor het toekennen van een hogere bijdrage geen grond. Het sedert 1 april 2019 geldende reglement (artikel 2.2 sub a) brengt daarin geen verandering.

6. Beslissing

De Commissie van Beroep:

stelt de volgende beslissing in de plaats van het bindend advies van de Geschillencommissie:

wijst de vordering van Consument af;
verstaat dat de Bank aan Consument een bedrag van ten hoogste € 5.000,- zal betalen als tegemoetkoming in de kosten van juridische bijstand in beroep, mits de kosten worden gestaafd met een factuur en specificatie, en dat de Bank geen aanspraak zal maken op terugbetaling van de door de Geschillencommissie toegekende vergoeding.